СЦЕНАРИЙ ЗА ПРЕДСТАВЯНЕ

“ОРГАНИЗИРАНЕ НА СЪБИТИЕ ЗА ВЪЗПРОИЗВЕЖДАНЕ НА ОБЩИ ОБИЧАИ И ТРАДИЦИИ: ВТОРИ ОБЩИ ОБИЧАИ: СВАТБА И СВАТБА ”

Меджия, Открадната булка, Бръснене на младоженец, Приготвяне на булката, Сватба

ДАТА: 23.07.2018, 24.07.2018 и 25.07.2018

МЯСТО: Конферентна зала “Клуб на Културните дейци” – 23.07.2018 и 25.07.2018, Кино “Медея” – 24.07.2018, “Газстроном Кетъринг” ЕООД

НАЕМ ОБОРУДВАНЕ И МУЗИКАЛНО ОФОРМЛЕНИЕ: “Газстроном Кетъринг” ЕООД

СЦЕНИ: “Сдружение Младежта в действие”

КОСТЮМИ: “Сдружение Младежта в действие” и автентични костюми, собственост на ч-ще „Нов път 2011”, ч-ще „Искра 1926” и самодейците от гр. Мерич - Турция

УЧАСТНИЦИ: 20 участника от Народно читалище „Нов път 2011”, България, 20 участника от Народно читалище „Искра 1926”, България, 20 участника от Община Мерич, гр. Мерич, Турция

РЕЖИСЬОР: Делчо Тодоров , “Сдружение Младежта в действие”

СЦЕНАРИЙ: Калинка Монева, “Сдружение Младежта в действие”

ЕКИП ОТ АКТЬОРИ: “Сдружение Младежта в действие”

Първа част Меджия и откраднатата булка:

На сцената са поставени необходимите за миджията съоръжения – чепкала, хурки, мотовилки и т.н. Миджията е по повод обработката на вълна, която стопанството на домакина – Христоз, е добило. Те са подредени върху тъкани черги, а върху чергите има поставени трикраки и други малки столчета – за сядане на участниците в миджията. Всичко това е подредено централно и дясно на сцената, като от ляво има празно място, на което ще седнат момците и мъжете. Тази миджия е обща - така, както се е правила в по-голямата част от България.

Нарамили вълна, на сцената се качват майката, момата и ергена/брат и сестра/, които й помагат.

Майката: Хайде, хайде, че икиндия стана и ей сега ще ни дойдат помощниците. /*Оставя вълната/Към дъщеря си /:* Тичай, Румо, да донесеш стомните с водата. /*Към Георги*/:А ти бре Георги, отивай да видиш идват ли. И ако идват, път да им сториш, и да не сезадяваш с момите, че да не ядеш тоягата...

Георги се смее.

Георги: Няма мамо да се халосвам с момите. Само с една може ли?

Майката: А бре, ти от дума не разбираш ли?! Ей сега ще те халосам!/*Тръгва към него с тоягата. Той бяга навън, смеейки се. В това време влиза бащата./*

Бащата: Кво викате ма булка? Кво крякате?

Майката: Ей туй нашето ще вземе да стори някоя беля, че да се чудим как да гледаме хората в очите.

Бащата: Ами вампирясал е да се жени, ма! Пък Ненчовите сал едно знаят – малка ни е момата. Кат си я харесва, кат и тя го харесва, да вземат да ни я дадат. Я виж колко работа има за вършене.

Майката: Ами колко пъти им пращах баба Стана за сватовница и все я връщат. Да речеш бедни че сме – не сме! Да речеш, че момчето ни кекаво – е, на какъв левент е. А те – малка, та малка. 16 направи оня ден! Дали пък вече няма да я дадат?Дано майка й я доведе таз вечер. Да я видим, да разпитаме, що тъй не я дават. Пък знам – и тя го е биндисала, както и той нея!

*Чува се песен **„Снощи седянка се кладеше”** . По пътеката на залата се задават шетачките – помагачки. Когато се качат на сцената:*

Жена 1: Айде, дядо Въчо, сполай ти! Каза и ей на – дойдохме. Чеиза на Рума ще стягате, а?Помощ ви трябва.

Бащата: Чеиз не чеиз, трябва вълната да се оправи – да се чепка, да се изпреде, да се изтъче. Че много вълна таз година добихме и сами не можем се справи. Пък Рума, има време за нея. Малка ний още момата.../Излиза от сцената/

През това време жените и момите заемат местата си. Майката ги насочва и им показва коя какво да прави.

Жените започват да работят и да пеят.

Изпяват три песни.

1. ***„Защо ми се сърдиш, милно ми любе?”***

2. „Любе, любе, първо любе”

3. „Мъри Раде, бяло Раде”

*По време на втората песен се появяват няколко ергени и мъже, като сина Георги ги води. Бащата ги кани да влязат. Те сядат отляво на сцената. Наблюдават жените. Сравняват ножовете си. Хвалят се един на друг. Пристига и семейството на съседите турци. Жената сяда сред жените и работи, а мъжа – до мъжете и също вади ножа си и го показва. Коментират разни неща тихичко и продължават да наблюдават жените. Песента **„Девойко, девойчице”.***

След четвъртата песен:

Бащата: /*към ерген Добри* / – Добри, ти що щеш тука!? Казах ти, че е малка още Рума. А и ти – къщата в бащиния си двор дострои ли? Кога волове ще си купиш? Кога каруца ще направиш? Нещо не ми харесва как ти вървят нещата.

Добри: А, чичо Въчо, къщата построих – не си минал да видиш. По-голяма е от татовата. Волове купихме, парици съм скътал...Кола ще взема, когато ми дадеш Рума – тя да я хареса, че нея на колата ще возя. Нека тя си я хареса!

Бащата: Въх бре, серсемино, ще ти дам аз една Рума! Още жълто имаш покрай устата си! Таз къщна работа кой ще я върши, като ти я дам?!

Добри: /*весело* /Ами как кой – ей на, Георги авера да се жени и да ви доведе булка – тя ще върши къщната работа!

През целия разговор между Добри и Рума прихвърчат искри. Тя привежда очи и срамежливо се усмихва.

Добри: Виж сега, чичо Въчо. Ние с Рума сме един за друг създадени.

Бащата: А, бре! Де бре! Затвори я таз уста, момче! Недей да срамиш Рума пред всички.

Майката: Румо, я иди да донесеш царевица да изронят мъжете, че само приказки приказват. ***„Мама на Георги думаше"***

Рума излиза.

Влиза и носи кошница с царевица и две тави, за да ронят в тях.

Добри я подръпва по пристилката и тя засрамена отново излиза.

Бащата хвърля един изронен кочен по Добри.

Бащата:Ей – да се махаш от тука, че ще вадя пищова, тъй да знаеш!

Добри обиден скача и излиза навън, от страната, от която е излязла и Рума.

Жените запяват песен за Румяна. ***„Иван на Рада думаше"***

Когато свърши песента:

Майката: Георги, я иди да видиш, де се дяна Рума. Да дойде тука да помага!

Георги излиза и след малко влиза.

Георги: /*смутен* /Мамо, тате, няма я Рума!

Бащата и майката скачат:

Бащата и майката: /*тюхкат се*/Как тъй я няма бре, Георги! Къде се е дянала?!

Георги: Не знам ма, мале! Няма я!

Майката: Въх, Въчо! Откраднаха ни момичето! Пристануша ще стане! Бягай да го догониш тоз Добри, дето ни взе душата! Мале, мале, какво ни чудо настигна, каква ни беда пристана!

Всички се суетят и се споглеждат. Явно обаче, всички симпатизират на младата двойка и едва прикриват радостта си.

Мъж: Ама и ти Въчо, колко пъти ти провождаха сватове – ти не та не! Да беше дал момичето! Сега нямаше да се чудиш що да сториш!

Бащата: Ти на мен ъкъл ли даваш бре, Ненчо!? На мен!? Колко пъти та питам, ще ни дадеш ли Еленка за наш Георги, ти все „Малка ни е момата, малка ни е момата...“. Сега ъкъл ще ми даваш. Не ща ъкъл аз, детето си искам обратно.

Майката: Тичай, Георги и кажи на Рума да се връща! Ако сега се върне, баща ти ще му я даде, ама по реда си да е всичко! Да не ставаме за смях пред хората!

Бащата: какво думаш ти ма, как тъй ще му я дам! Как тъй!

Майката: с ръцете на кръста и много отчетливо: Ще му я дадеш! И хоро ще играеш на сватбата! Щото иначе от днес нататък няма да ти проговоря! Млъквам! Заключвам устата и ни ще говоря, ни ще те питам!

Бащата:/ *объркан/*: Тичай Георги, тичай, че като гледам, таз твойта майка още по-голям сеир ще струва на хората!

Георги излиза. ***„Любихмя съ, любе ле, лъгахмя съ”***

Жените запяват песен. Чува се как Георги вика – ***Ще ти я дадат, Добри! Ще ти я дадат!*** *Татко кандиса! Само я върни сега, веднега и ако искаш, още другата сряда сватба ще вдигнем за чудо и приказ.*

Минава минутка на суетене.

След малко Рума влиза заедно с Добри.

Бащата вдига ръка да я удари, но майката хваща ръката.

Майката: Немой чедо се плаши! Нищо няма да ти стори татко ти. Мъчно му е и се чуди как мъката си да потуши.

Дъщерята: Прощавай, тате!

Добри:/на колене/ Прощавай чичо Въчо! Не исках тъй да става!

Въчо – намръщен, прави се на още по-сърдит. Но в един момент двамата млади са но колене пред него. Добри хваща едната му ръка, Рума другата и ги целуват. Той се усмихва и казва:

Бащата: Давам ви благословията си, ама да знаете, че съм ви много сърдит. На сватбата ви хоро няма да играя. Хайде, Добри, отиди си и проводи сватовете. Елате като хората, да не ни се смее цяло село. И да знаеш, че само щото те познавам, че си работливо и кротко момче, пък и Рума си те харесва, затуй прошка и благословия правя! Брей да видиш ти – с тая кротост как се осмели! А ти, Румо, на баща си думата досега не беше правила на две. Ще се откупиш, като ми изтъчеш нови путури и нова риза за сватбата!

Рума: Тъй ще е тате! Благодаря ти! Знаеш как Добри ми е насърце! Ама вие сте ми родители и аз от вас не съм се отказала. /*пак му целува ръка /*

Майката: Хайде да работим сега, че сватба ни чака, чеиза трябва да довършим. Запяват песен. ***„Вода тече по бели камъни”***

Край на първа част

Бръснене на младоженец:

Подготовка на булката:

ДВАТА РИТУАЛА СЕ ИЗВЪРШВАТ ЕДНОВРЕМЕННО. ОТЛЯВО НА СЦЕНАТА СЕ ИЗВЪРШВА БРЪСНЕНЕТО, ОТДЯСНО НА СЦЕНАТА СЕ ИЗВЪРШВА ПОДГОТОВКАТА НА БУЛКАТА. *Идеята е да не се губи време и да се запълни изцяло сценичното пространство. Двете части – лявата и дясната, представляват двата дома на младоженците. В дъното на сцената пък, по средата, се намира/условно/, дома на кумовете.*

От лявата част на сцената е поставен розов храст. На него е закачено огледало. Звучи песента:/ на запис/

„Димо, главенико”

Ерген са мамо находих

Хубави моми полюбих

ергенлък, мамо, пашалък

ергенство мамо, везирство...

По пътеката в залата се задават ергените, приятели на младоженеца.

Той също излиза на сцената. Приятелите му носят голям дървен бръснач и дрехи за обличане – нова риза, нов пояс и калпак.

Ерген 1: Хайде Добри, дойде ти времето! Не те утепа бай Въчо. Добър човек излезе. И ей на, и годежа мина и чеиза на Рума откупихте и натоварихте в новата ти кола с новите ти волове! И днеска сватбата биля ще стане!

Ерген 2: Ще стане и още как! А Рума тез дарове ти прати – нова риза, нов поят и нов калпак – да си хубав и да не я срамиш.

Добри: Ами хайде тогава, приготвяйте ме за Рума!

Ерген 1: Почваме! В менчето с водата сме сложили здравец и вино, дошли сме под трендафила и ще ти наречем – колкото цвят на него има, толкоз плодовитост и щастие да има в новата ти къща!

Слагат му много пяна и започват да го бръснат с дървения нож. Всичко става бавно и ритуално. Накрая го избърсват с бяла тъкана кърпа. Всичко, което падне от брадата, се събира в бялата кърпа – да не падне и косъм, защото брадата означава урожая на семейството. Кърпата се дава на майка му да я пази. Тя излиза на сцената само в този момент, взема кърпата и пак се прибира.Подават на Добри изпратените му от Рума дрехи и той се облича.

През това време, в другия край на сцената е невястата. Подреден е чеизът й и докато трае сцената с бръсненето на младоженеца, жени се качват и разглеждат чеиза, като тихичко си коментират и оставят пари в пръстена купа – в помощ на младото семейство. Събират чеиза и го изнасят – качват го на колата, която условно е извън залата.

През това време, младоженецът е избръснат и облечен и тръгва към кумовете. Отпред вървят музиканти, които имитират, че свирят. В същото време звучи сватбарска музика на запис.

Кумовете имат синия на мястото на условния си дом. На нея има почерпка. Кумът държи бъклица, украсена със здравец и червено цвете и не се разделя с нея. Когато момците пристигнат, те ги черпят и си говорят тихо, един вид „зад кадър“. Смеят се и се шегуват с младоженеца, но всичко е във втори план, защото на първи план трябва да е ритуалът с булката. ***„Сън съм сънила, мила мамо”***

Булката е заплетена на ситни плитки. Когато изнесат чеиза й, започва нейното подготвяне за сватбата. Приятелките й разплитат плитките и едно от момичетата отрязва кичур от косата на булката. Украсяват й косата. Помагат й да облече новата булчина носия. Слагат й накити.

Приятелката, която отрязва кичура:

Приятелка: Е, Румянке, свърши се твоето моминство! Блазе ти, за добър момък се задомяваш ти!

Булката:*/тъжно/* Сбогом дружки, ще ми идвате на гости! Ще ви черпя с локум и с прясно сирене. Нали знаете, че свекъра и свекървата правят най-хубавото сирене в нашето село.

Приятелката: Като те залюлее люлката, само до нас ще ти е!

Булката: Женя се, Милке, няма да умирам. Тъжно ми е за нашите, тъжно ми е за безгрижното моминство, но рано или късно една мома трябва да се задоми и челяд да завъди. Нали така!

Влиза жена: Хайде, готова ли си? Че чувам музиката!

На сцената изнасят импровизирана врата, зад която застават приятелки на булката и я притискат, никой да не може да влезе.

Музикантите засвирват и вървят пред сватбарите. Кумувете и младоженеца стигат до врата, пред която са застанали братът на булката, приятелки и други гости. Кумът държи бъклицата в ръце.

Братът *към Добри* : Защо си дошъл, Добри? Какво искаш?

Добри: Сестра ти съм дошъл да взема за невеста. У дома искам да я отведа.

Георги: Ще я отведеш, ама боса ли да ходи, като й е голяма обувката?

Кумът: Дай да я видим таз обувка. Да я подпълним.

Двамата с младоженеца слагат пари в обувката и я дават на Георги.

Кумът: Сега дали ще й стане?

Георги гледа парите и се пазари. Допълват с още пари и накрая Георги пуска младоженеца, кума и кумата при булката, която е седнала на стол. Георги прибира парите дяволито и дава обувката на кумата. Кумата обува обувката на булката. Закичва я с бяло цвете. Закичва и младоженеца. Те самите – кума и кумата, са се закичили предварително с по едно бяло цвете.

Кумата забулва булката с булото. Булката й целува ръка. Четиримата тръгват към вратата да излизат. През цялото време музикантите свирят. При излизането засвирват „Ела се вие превива“. След тази песен,

по времето на която булката и младоженеца целуват ръце на родителите на момичето и тя се сбогува с тях, засвирва хоро и всички, начело с бащата на Румяна играят хоро. ***„Духни ми, духни, Горньо льо”***

Край втора част.

Трета част: Ритуал Къна геджеси, изпълнен от самодейците от община Мерич – Турция.

Сценарий Мерич

Искане на булката

На сцената е разположен миндер, маса и дървени столчета. На масата има пъстра везана покривка. На миндера и на столчетата има сложени пъстри везани възглавници. Трябва да си личи по подредбата, че се очакват важни гости. На масата има и вазичка с цветя. На поднос на друга помощна маса в дясно на сцената са поставени 6 чаши за кафе, 6 чаши за вода, каничка с кафе, кана с вода и локум. Звучи лежерна музика, която е характерна за Турция, но не е натрапчива, а по-скоро е тих фон.

Майката и бащата сядат на столчетата.

Момичето стои долу от сцената, до нея от дясната страна и е в готовност, когато я повикат да се качи на сцената. Променена е с най-хубавите си дрехи.

Бащата на момичето: Гледачът хареса Сабиле, да видим дали ще дойдат свекървата и зълвите, да я искат.

Майката: Ще дойдат, ще дойдат. На Мехмед жена му, дето е на свекървата комшийка, каза, че са се наканили днес да дойдат да я искат.

Бащата: Все ми се струва, че ни е малко момичето, ама като си рекла да я даваме, ще я даваме.

Майката: Малка, малка, 16 години има вече. Всичко знае да прави. Имаме три снахи на тримата сина, имаме внуци вече – да я даваме и да освободи одаята за децата. Пък и харни са хората, момчето е лично, работливо – по-добър късмет няма да има, тъй да знаеш. Не се мисли, давай я, щом дойдат.

Чуват се гласове и на сцената се качват три жени. Едната е майката на момичето Мелиха, другите са двете й зълви.

Майката на момичето/ *става и ги посреща*/ : Добре сте ни дошли, скъпи гости!

Мелиха/*свекървата*/ : Добре сме ви заварили! Аллах да Ви даде здраве! Дойдохме тук да видим нещо, че гледача ни каза как в тоз дом хубава мома сте имали. Хубава, честна и работлива! Верно ли е?

Майката на момичето: Правилно ви е казал гледачът! Тъй е! Ама сядайте де, сядайте!

Жените се разполагат на миндера. Бащата ги гледа изпод вежди.

Бащата: И какво сега искате?

Майката на момичето: Ти пък сега – какво искат. Искат с кафе да ги почерпим и с благ локум. ***Вика :*** Сабиле, хайде ела мамина! Ела да почерпиш гостите с кафе и с локум.

Момичето се качва на сцената, взема подноса и много внимателно, с наведена глава и без да поглежда гостите в очите им сервира по чаша кафе, по чаша вода и локум на клечка. Застава права отстрани на групата, с лице към гостите, но с наведена глава и въобще не ги поглежда.

Трите гостенки си говорят помежду.

Майката: */отпива от кафето /* Еее, ама много е сладко туй кафе. Шекерлия и шербетлия! Кой го приготви?

Майката на момичето: Че кой да го приготви, Сабиле, разбира се. Тя прави най-хубаво кафе в нашия дом – по-хубаво и от зълвите си, макар да са по-големи от нея.

Другата гостенка: Браво, браво! Пък и е толкова хубава! Пък и как е подредила одаята! Браво, браво!

Третата гостенка: Тия покривки и възглавници кой ги извеза?

Майката на момичето: Е, как кой! Сабиле ги извеза! Тя ни е сръчна и работлива. По цяа вечер веза и чеиза си е направила.

Мелиха: Всичко е хубаво! Но най-хубаво е момичето ви Сабиле. Затова сме дошли. С Аллаховата заповед и с повелята на Пророка, искаме дъщеря ви Сабиле за нашия син Орхан!

Бащата се почесва по главата: Ако е рекъл Аллах, може и да стане!

Мелиха: Да благодарим на Аллах да добрите ти думи!

Бащата: Ние чеиз сме приготвили, но откупът си е откуп. Пък и има още неща за довършване. Ще искам за нея два килограма памук – да напълни дюшеците и юрганите, платове, да им ушие лицата и една златна пара – нови обици за сватбата да си поръча при златаря.

Мелиха: Съгласна съм. Всичко ще имате. Утре ще проводя хора да донесат памука и платовете. А накитите – и наглавник и гердан и обеци и пръстени – всичко сме й приготвили. За сватбата ще я накича и ще е най-хубавата булка на света.

Бащата: Щом е така, благословени да са децата! Първия четвъртък след Димитровден – ако е рекъл Аллах, ще вдигнем сватбата.

Момичето се приближава, целува ръка на баща си. Жените стават и си тръгват, съпроводени от музикален фон с турски фолклорни мотиви.

Къна геджеси

На масата в същата одая, се слага красива метална купа. По средата й се закрепва свещ/може прав малък свещник да се постави/ . Звучи музика, подходяща за ритуала – от начало бавна и тъжна, а после – весела и за танцуване на турски танци. На сцената са бъдещата булка и нейни приятелки невести и моми. И те са облечени с най-хубавите си дрехи. Суетят се и приготвят булката. Тя е украсена с пайети по лицето и с

паричка на челото. Има златни накити по себе си – гердани, гривни, обеци, пръстени. Момите и невестите танцуват, а булката седи и ги наблюдава. След първия танц, в стаята влиза свекървата – Мелиха.

Мелиха – носи в красива кърпа кутийка с къна.

Мелиха: Е, дъще, снощи майка ти даде къната, тази вечер е мой ред. От най-хубавата съм донесла, за най-хубавата булка!

Сабиле се навежда и й целува ръка.

Мелиха: */ към момите и невестите/* И хубаво да свършите работата, че в четвъртък е голям ден!

Една от момите: Ще я свършим, лельо Мелиха! С помощта на Аллах! Обещаваме!

Мелиха си тръгва.

Момичетата продължават да танцуват и се насочват към масата, където забъркват къната много внимателно. Сега вече зазвучава тъжна турска музика. Увиват пръстите и дланите си с тютюневи листа. Бинтоват ги и ги кънесват, като момичето и приятелките й плачат, защото тя се прощава със семейството и с моминството.

Сабиле, *когато ритуала приключи*: Сбогом мамо, тате, сбогом мили братя, сбогом дружки мои. В друга къща отивам.

Едно от момичетата: Дано Аллах да даде всичко да е на правилната страна!

Всички: Дано Аллах даде!

Край.

"Настоящата публикация е създадена в рамките на проект „Съвместна мрежа за общи традиции и обичаи в трансграничната зона“, CB005.1.23.033, който се осъществява с финансовата подкрепа на Европейския съюз чрез Програма Интеррег-ИПП за трансгранично сътрудничество България - Турция. Отговорността за съдържанието на публикацията се носи от Народно читалище “Нов път 2011” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Управляващия орган."

16.07.2018г. *Калина Монева, “Сдружение Младежта в действие”*